

Capax enim cœli materia est lucis, lux qualiscunque facta ob distantiam rotunda videtur. Augetur autem celerrimè, velut & ignis & reliqua omnia quæ illustrantur. Sic irides & virgæ: sed quia hæc in fragili nubium materia consistunt, celerius desinunt esse quàm fiant. Iam ergo lux cogitur in cœli parte, atque augetur, & rotunda videtur. Sed & caudam producit, lumine Solis eam penetrante, quoniam id fieri sensu percipitur, ut cum lux magna minus claram permeat. Neque enim cometes tam claram habet ludem, ut permeare lux Solis absque impedimento possit, nec materiam habet densam, qua lumen reflectat. Hoc enim lunæ, illud stellis conuenit: cometes media natura est, cum sit congregatio luminis in cœli parte. Iam igitur habes causam luminis, & augmenti, atque rotunditatis cometes: nec non & caudæ, quæ etiam crinium dici potest. Reliquum est, ut motus rationem reddam. Quod enim feratur, dum in cœlo est, ab oriente in occidentem, & rursus ab occidente in orientem, & secundum latitudinem, nihil absurdum, cœlo, in quo est cometes moto. Sed quod celerrimè, & longè plus ab occidente in orientem, quàm quisque planetarum, & contra ordinem signorum, & à polo ad æquinoctij circulum, & transuersa, mirum videtur, nec rationi consentaneum. Sed iam causam ipsam accipe: mouetur quidem cometes velut & splendor quispiam in rota, rotæ motu: quo fit, ut semper ab oriente in occidentem feratur, quod omne cœlum taliter fertur: non tamen semper ab occidente in orientem, quoniam cum fuerit in cœlo, cuius planeta retrocedat, fueritque in ea orbis parte, quæ contra ordinem signorum fertur, cometes contra signorum ordinem tandiu mouebitur, quandiu & planeta. Ex quo patet erraticas non ferri in epicyclis, sed integris circulis: aliter cometes non posset contra signorum ordinem ferri, nisi propinquus esset valde planetæ retrogradienti: motum verò velociorem quàm sit planetarum secundum ordinem signorum habet, & in latitudine, quoniam reflexio & concursus radorum & planetarum & fixarum stellarum, variatur multum ob luminum obliquitatem, sicut videmus expressè in radio Solis in aquæ vrceum incidente, atque reflexo. Nam reflexio multum variatur à loco suo, ex minima varietate aquæ vrcei. Accedit quod cometes erit in loco polo propinquo, vbi paruo spatio magna sit varietas in longitudine. Contingunt autem facilius & frequentius iuxta polos, quoniam lux Solis cum sit remota, parum impedit cometarum generationem quæ ab exigua stellarum luce fit: sicut & astra melius nocte quàm die videntur: & iuxta polos, quàm iuxta æquinoctialem. Quinimò attestatur huic rationi quod Aristoteles dixit, visum cometem adhærentem vni ex inerrantibus octauis orbis. Non igitur dissipari potest, cum sola luce syderum constet. Quod verò cauda fieri possit à radiis Solis, experimentum docet candelæ accensa Soli exposita, sic ut radij per illius ignem transeant. Quod verò ex luminum concursu & reflexione in cœlo, forma syderis fieri queat, lactea via quæ ab initio mundi immu-

tabilis manet fidem facere potest. Superest igitur ut doceamus cur tam diu perseueret, & non ante septimum diem finiatur? Causa est, quoniam quæ à paruo lumine fiunt, non animaduertuntur: quæ magnum habent incrementum, non possunt celeriter fini. Fiunt enim à luce, & causam habent, situm, motum, & lucis magnitudinem in astris: quæ omnia vbi cœperint, absolui necesse est. Fiunt autem multò frequentius quàm videantur: & circa crepuscula, quia tunc homines harum observationum cupidi vigilant, nocte dormiunt, die videri rarò potest. Sed illustres, iuxta medium noctis fiunt. Cùmque res sit exilis, ut visum est, multis nebula videtur: quidam penitus non vident. Nec si fiat, semper videtur, sed tantum cum aer tenuissimus est: ob id etiam frequentius æstate, quàm hyeme. Cùm ergo videtur tenuem aërem esse immodicè necesse est: quapropter & omnia consequi necessarium quæ tenuitati aëris iuncta sunt. Primum igitur sunt venti, nam aqua mouetur, quia tenuior terra est: & terra quiescit, quia crassior. Et magis aqua mouetur aër, quia aqua tenuior est, & inter aëris partes tenuissima, & in constitutionibus cum tenuior est. Inde mors imbecillium qui non exercentur, qui curis multis distrahantur, qui cibis delicatioribus vtuntur, qui veneri indulgent, quique facile ægrotant, & ad senium inclinant, & parum dormiunt. Tales igitur cum multi sint principes, mori aliquem eorum, in quem omnia hæc magis conuenerint, plerumque contingit. Succedit siccitas plerumque etiam, quod nimis tenuis aër non retineat vapores, ex quibus fit pluuia: venti quoque siccant multum. Ob id etiam & sterilitas aliquando succedit subtractis pluuiis. Inde lues, vel ob hoc, vel si in regionem iam viribus exhaustam inciderit. Cùm enim vel principes, vel multi moriuntur animaduertunt in illis propter nobilitatem, in his propter multitudinem: & pestem appellant: in paucis autem conuiuent, cum tamen necesse sit, ob rationem dictam, in quacunque cometæ generatione multos tales, quales diximus, interire. Fit etiam inde, ut seditiones emergant, & bella, mutatis humoribus in bilem, ob aëris tenuitatem: omne enim valde tenue, siccum est. Fiunt & pluuiæ quandoque immodicæ, quoniam aëris tenuitatem multos vapores gignit, in terræ superficie: inde crassescente aëre rapiuntur congregata per multos dies, fiuntque nimbi: tuncque cessant pericula cometæ, quoniam iam aërem ad naturam reuersum fuisse indicat. Fiunt etiam imbres, vbi à veneris radiis fiat cometes. Cæterum quispiam quæret, vnde varius ille motus? Sed is fit ex mixtione illorum trium naturalium motuum, qui cum celeres fuerint, imaginem inordinati vnus motus præbent. Sunt verò & alia significata cometes vnicique propria, quæ ex ipsius causis pendent. Atque de his, doctrina à signis sumpta, sufficienter in Commētariis super Ptolemæi quatuor libros iudiciorum, dictum est. Nunc verò ipsius sympathiæ atque antipathiæ causas atque modos perquiramus. Constat enim inter causam atque effectum, semper esse aliquid similitudinis atque affinitatis: ob id igitur, inter cœlum

Cometes
quid significet.

Cur principes
pes moriantur.

Sympathia
species prima.

atque